

Monumentnummer*: 512876

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 13 juli 1999
Kadaster deel/nr 82725/132

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Kollum	Noardeast-Fryslân	Fryslân

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Kollum	A			2528

Omschrijving**

Inleiding

De VILLA "Westenstein" met INRIJHEK staat aan het westelijk uiteinde van de historische oost-west lopende hoofdas van Kollum, met de hoofdingang georiënteerd op de bocht naar het zuiden die de Van Limburg Stirumweg hier maakt. Hierdoor staat het huis op een kruispunt van meerdere zichtlijnen vanaf de openbare weg. De villa staat vrij noordelijk op een groot driehoekig terrein, waarvan de onderste punt een vernieuwde tuinaanleg vormt. Voor het huis ligt een cirkelvormige oprijlaan met een oprit vanaf het zuiden, bereikbaar via een giet- en smeedijzeren inrijhek over een dam; het terrein is nog deels omgracht. De villa is in 1878/79 gebouwd in opdracht van H. Eskes, de toenmalige dijkgraaf en wethouder van Kollum, naar een ontwerp van H.H. Kramer in een eclectische stijl, waarin classicistische en neorenaissance elementen verwerkt zijn. "Westenstein" is zo genoemd als tegenhanger van het uit 1829 stammende "Oostenstein", een villa aan het oostelijke uiteinde van de hoofdas. "Westenstein" is sinds 1964 in gebruik als onderkomen van de dienst Gemeentewerken van Kollumerland. In 1977 is het geheel gerestaureerd naar de originele vorm en is er aan de westzijde nieuwbouw gerealiseerd die met een tussenlid verbonden is aan het historische gedeelte. Hierbij is het monumentale karakter van de villa behouden gebleven. Op de dakschilden zijn enkele nieuwe dakkapellen aangebracht. Deze zijn groter dan de originele dakkapellen maar in een stijl die aansluit bij de villa. De dam is geheel vernieuwd; het inrijhek is gerestaureerd.

Omschrijving

De villa is opgetrokken op een hoge, ruw gepleisterde plint, in bruine baksteen die verlevendigd is met gepleisterde natuurstenen banden, raamomlijstingen en hoeklisenen. Het samengestelde schild-zadeldak is gedekt met zwarte geglaazuurde platte Friese pannen.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

In de dakschilden bevinden zich diverse dakkapellen, waarvan de grotere nieuw zijn en de kleinere bekrond zijn met een driehoekig fronton; geprofileerde goten, met daaronder een doorlopend, licht geprofileerd fries. De plattegrond van de villa is in hoofdvorm rechthoekig, met twee uitgeschoven delen aan de zuid- en oostzijde; beide met tuitgevel onder zadeldak, met een forse timpaanvormige geveltop. Aan de noord/achterzijde steekt een vijfzijdig trappenhuis onder plat dak deels uit het dakschild. De T-vensters met getoogd bovenlicht zijn omlijst met geprofileerde wenkbrauwbogen met sluitsteen, met elkaar verbonden door een cordonlijst ter hoogte van de tussendorpel. In de oksel, naast de uitbouw in de zuidelijke voorgevel, bevindt zich de hoofdingang; een nieuwe deur met origineel bovenlicht en lantaarn. Voor het rechter geveldeel is een bordes met trap en rijk gedecoreerd smeedijzeren hekwerk tussen bakstenen pijlers. De imitatie-rustica hoeklisenen van de tuitgevel zijn getand en lopen getrapt door in de schuin opgaande geveltop. De gevelafsluiting wordt gevormd door een blok waarop een hoofdgestel: een fries waarin consoles; daarop een driehoekig fronton en een ijzeren mast met windvaan. Het centrale verdiepingsvenster heeft een half rond balkon met houten balustrade met eenvoudige spijlen. De tuitgevel aan de oostzijde heeft dezelfde vormgeving. Op de eerste bouwlaag een driezijdige erker, waarop een balkon; een balustrade met hetzelfde smeedijzeren hekwerk als het bordes. Achter in de oostgevel is de vroegere dienstingang: een vernieuwde deur onder origineel bovenlicht.

De PLATTEGROND is vrij origineel -met name op de eerste bouwlaag- en bevat ondanks de aanpassing voor kantoorgebruik nog originele onderdelen waaronder de schuifdeuren tussen de kamers en suite, paneeldeuren, deurlijsten en stucplafonds; op de verdieping zijn de balken zichtbaar gehouden, maar is de indeling en afwerking gewijzigd.

Het giet- en smeedijzeren INRIJHEK heeft aan elke zijde twee gecanneleerde hekpijlers met daarop een vaasvorm. De spijlpunten zijn bewerkt; in het openslaande dubbele middendeel van het hekwerk is de naam Westenstein in twee delen tussen de spijlen aangebracht, in licht gebogen verloop.

Waardering

De villa "Westenstein" met inrijhek uit 1879 te Kollum is van algemeen cultuurhistorisch en architectuurhistorisch belang:

- als één van de grotere villa's langs de historische hoofdas te Kollum, van een in dat gebied belangrijke familie;
- vanwege de toegepaste eclectische bouwstijl, waarin zowel classicistische als neorenaissance elementen zijn verwerkt;
- als typerend voorbeeld van het oeuvre van de architect;
- vanwege de hoge mate van gaafheid van het exterieur;
- vanwege de redelijke mate van gaafheid van het interieur;
- vanwege de beeldbepalende ligging aan de entree van het dorp.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument